

1672.

1. Bebelius, Balthasar: De his. mortuis
2. Boeclerus, Jo. Henr.: Rudolphus Imperator, Germaniae
instaurator.
3. Deringh, Johann Philippus, 9: De protopraxia
4. Feischel, Isajis: De beneficiis probandi secundae
instantiae, cujus formula nondum deducta de deo,
cum, non dum probata probabo.
5. Haslmann, Christoborus: Constitutio juris feudalis,
qua vasallus prohibetur de bonis feudatilibus in
testamento disponere.
6. Lintin, Johann Daniel: De salario Tutorum
7. Rebber, Johann: De jure legationis
8. ^{4. t.} Rosenhand, Daniel Nicolaus: De jure transsumendi per
territoria 2 Exempl. 2 Exempl.
9. Salgmann, Johann: Analysis articuli C. X Constitut.
Crim. Conti V et status imperii

1672.

10. Schmalzius, Ioh. Gaspardus: De legum ac consuetudinum in genere, et in specie earum, quae in Romanis Germanicis imperii nostri academiis seu universitatibus explicari, aut in judiciis frequentari solent, praecipuis fontibus ac regulis
11. Caspar, Joh. Georgius: De arbitris
12. Strosserus, Gaspardus: De monopolis ad C. imp. C.
13. J. v. Medden, Adolphus Fridericus: De litium expensis

148

Unschuldige, kein Propheten
denn die geistlich ist die weltliche
die humanität in gegenwärtige welt
explorieren, auch die weltliche weltliche weltliche
die weltliche weltliche weltliche
die weltliche weltliche weltliche
die weltliche weltliche weltliche
die weltliche weltliche weltliche

UNIVERSITÄT THEOLOGICA
BISDORF

AD MIRAM ADSPICANTE GRATIA
PRAESIDE
THEOLOGICO THEOLOGICO DECANO,
MAXIME REVERENDO
PRAESIDENTI ET EXCELLENTISSIMO,
DN. BALTHASARE
REBELIO,
S. THEOL. & P. P. famigeratissimo, Surami
Mag. & Collegii Willhel-

TIPIB. JOHANNIS WELPERI

I. N. J. C.
DISSERTATIO THEOLOGICA
DE

BIS · MOR ·
TUIS,

1672/7

Gustav Ranke
2.11.1890.

QUAM,
DIVINA ADSPIRANTE GRATIA,
PRÆSIDE
SPECTABILI FACULT. THEOL. h. t. DECANO,
VIRO MAXIME REVERENDO
AMPLISSIMO ET EXCELLENTISSIMO,
DN. BALTHASARE
BEBELIO,

SS. Theol. D. & P. P. famigeratissimo, Summi
Templi Ecclesiae, & Collegii Wilhel-
mitani Ephoro gravissimo &c.

*Domino Fautore, Praeceptore & Promotore suo
omni observantia & honoris cultu suspiciendo, devenerando &c.*

PUBLICO ET SOLENNI ERUDITORUM EXAMINI
subjicit

Ad d. Anno 1672.
M. TOBIAS Winkler / Noribergensis.

A. & R.

H. L. Q. C.

ARGENTORATI,
TYPIS JOHANNIS WELPERI.

H. L. Q. C.

ANNO
DISSERTATIO THEOLOGICA
DE

BIS-MOR

TUIS

QUAM
DIVINA APOSTOLICE GRATIA
PRAEVIDE

PER THEOPHILUM DE MUDICANO
MAGISTRI REGNI RHEINLANDI
MAGISTRI NOBIS FACIENS MENTIO

DR. BALTHASAR

SE. T. COL. D. & L. P. IMPERIALIS
SCHOLAE THEOLOGICAE & COLLEGIUM WILHELMI

IN THEOPHILUM DE MUDICANO
MAGISTRI REGNI RHEINLANDI

DE THEOPHILUM DE MUDICANO
MAGISTRI REGNI RHEINLANDI

M. THOMAS
MAGISTRI REGNI RHEINLANDI

IN THEOPHILUM DE MUDICANO
MAGISTRI REGNI RHEINLANDI

THEOPHILUM DE MUDICANO
MAGISTRI REGNI RHEINLANDI

Quam animo semper volvi, & retinui beneficiorum Vestrorum memoriam, eam testatam VOBIS ut facere possem dudum in Votis fuit. Cum enim intelligerem, grates me debitas frustra meditari, nec fieri posse, ut tanto me ære exsolvam, quin plus semper VOBIS debeam; anhelabat utiq; animus, ut aliquã saltim ratione palam facerem grati erga VOS adfectus conatum. Nata est ex re occasio, cum hoc qualecunq; specimen Theologicum publicæ Eruditorum ^{συζητησά} exposui, eique, ut splendorem, quem ex se nullum habet, mutuarer, VESTRA præscripsi NOMINA. Crescit sanè hoc ipso apud VOS nomen meum, haud expungitur; malui tamen novum contrahendo, profiteri vetus, quàm nullum omninò grati animi edere indicium. Frustra sim, si hîc memorare velim quot quantisque nominibus VOBIS sim devinctus, neque enim iis enumerandis vel pagellarum angustia vel ingenii sterilis tenuitas par erit; accedit quod

A 2 be-

benefici esse Ipsi, quàm dici mavultis: paucis ta-
men multa complecti potero si PRÆCEPTO-
RIS alterum, alterum PARENTIS in me ani-
mum gessisse ex re & vero dixero. Enimverò si
ortus cuncta suos repetunt, cui potius hic debeat-
ur ingenii foetus, quàm qui foecundum illud
doctrinæ culturâ reddidit? Et si PARENTIBUS
omnia debentur, Pater autem non minus est qui
affectu, quàm qui naturâ talis, clarum opinor
est, quo ad VOS jure hoc, quicquid est, pertineat?
Suscipite igitur, quod VESTRUM est, PATRO-
NI OPTIMI, eo, quo me ipsum dignati estis, af-
fectu, hoc est benivolo & favente, & si non est
me letema hoc Tantis Viris dignum, tale esse ex-
istimate, quale à me proficisci potuit; neq; enim
omnes hecatombis, sed plures farre pio litant &
saliente micâ. Sufficiat mihi observantiam er-
ga VOS debitam publicè professum esse: VE-
STRA in me merita DEO curæ erunt, quem ar-
dentibus semper votis precor, ut Ecclesiæ, Rei-
publicæ & Literariæ meis denique mihi que diu
VOS servet: Valet VIRI SUMMI, & fa-
vorem in me pristinum porrò servate.

I. N. D. N. J. C.
DISSERTATIO THEOLOGICA
De
BIS-MORTUIS.

§. 1.

Um in re omni cognoscendâ primò necessaria sit terminorum, quibus utimur, explicatio; inde & nos, ut commodius, DEO juvante, progrediamur in materia proposita, terminum primum Bis-Mortuorum explicabimus, & ab æquivocationibus, quibus tenetur, liberabimus. Mors enim & Mortuus & Civiliter dicuntur & Theologicè, ut ita loquar, & Physicè.

§. 2. De acceptione vocis Mortui Civili sive Juridica prolixius actum ab Adriano Bejero, J. U. D. in *problem. Jurid. de Resurrect. Mortuorum edit. Jena Anno 1665.* Hæc autem acceptio hujus loci non est; sicut nec altera, quâ in Scriptura S. variè accipitur vox Mortis. Dicuntur enim ibi (1.) *Mortui Spiritualiter*, qui per peccatum animam à DEO, qui est anima & vita animæ separaverunt. Ephes. 2, 1. & ad Coloff. 2, 13. (2.) *Mortui peccato, mundo, legi, vel ceremoniis Legalibus*, qui ab iis abstinere, aut iis non sunt amplius obnoxii. Rom. 6, 2. 6. 11, 12. Col. 3, 3. 1. Petr. 2, 24. & Gal. 2, 19. Col. 2, 20. Gal. 6, 14. (3.) *Mortui morte afflictionis*, quam significationem in 1. Sam. 25, 37.

locum habere notat Maimonides in More Nevochim, part. 1. c. 42. cum dicitur Nabalis cor emortuum in interioribus ejus. (4.) dicuntur etiam in Scripturis *Mortui morte secundâ seu aterna*, qui damnationi æternæ traditi sunt aut adjudicati. Joh. 6, 50. 8, 51. & 11, 26. Apoc. 2, 11. & 20, 14.

§. 3. Nos missis hisce, quæ ad scopum præsentem non faciunt, mortis significationibus intelligimus *bis mortuos morte physicâ sive naturali*, quæ consistit in separatione animæ à corpore, quæque tanquam *ἀψώνιον τῆς ἀμαρτίας* peccatoribus omnibus, adeoque omnibus hominibus naturaliter & ordinariè sustinenda est semel, ut dicitur Hebr. 9, 27. Hanc qui iteratâ vice degustarunt, nobis venient considerandi, & ita quidem, ut ostendamus (1.) dari tales aliquos, qui, resuscitati ex mortuis postliminè vitâ defuncti sunt: (2.) eosdem describamus & à falsis & fictitiis separemus (3.) in statum animarum, qualis inter separationis & Reduntionis tempus fuerit, inquiramus. DEUS annue cœptis!

§. 4. Et quidem dari Bis-Mortuos dubitari forte posset propter locum modò allegatum, nempe Hebr. 9, 27. ubi dicitur *ἀπαξ δόκνῆσθαι τοῖς ἀνθρώποις ἀποθανεῖν*, quod cum certissimum & Spiritus S. effatum sit, prætereaque in Scriptura S. de iterata talium morte expressis verbis mentio non sit facta, quibusdam placuit, istos non mortuos denuo, sed vivos deinde in cœlum translatos ad instar Henochi & Eliæ, teste Gerharo in *L. de Morte* §. 68. Accesfit quod visus sit eorum sententiæ favere Apostolus Rom. 6, v. 7. scribens: *ὁ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. Mortuus justificatus est à peccato*. Si itaque mortui illi semel justificati fuere à peccato, divinæ justitiæ non videretur congruum, eos stipendium peccati iteratò accepisse.

§. 5. Vc-

§. 5. Verum quemadmodum locus prior in Epist. ad Hebr. de ordinaria naturæ lege loquitur, ita casus miraculosos & extraordinarios non excludit. Alioqui enim nec credibile esset, Enochum & Eliam moriendi necessitati subtractos, & vivos in cœlum receptos fuisse, nec stare illud Apostoli posset, quod 1. ad Cor. 15, 51. scribit: illos, qui adventum Christi ad iudicium extremum superstites videbunt, non morituros sed immutandos esse. Quod ad scripturæ silentium attinet, nos eodem & potiori forte jure illud pro nobis allegamus; neque enim videtur Spiritus S. taciturnus fuisse rem tam insignem & miraculosam, si id contigisset, ut resuscitati illi vivi in cœlum fuissent translati. Alterius, quod allegavimus dicti, sensum capiendum esse non de physice mortuis, sed mortuis spiritualiter peccato per baptismum ostendit *Excell. Dn. Praeses in dissert. adv. Anon. de statu, loco & vita Anim. separ. p. 161.* & licet dici possit, videri injustum stipendium peccati eidem homini bis reddi, respondeamus tamen cum *Gerhardo loc. cit.* mortuos illos esse primo non ad solvendum naturæ debitum, neque adeo recepisse peccati stipendium, sed mortem sustinuisse pro liberrima DEI potestate & dispensatione, ut Christo & Sanctis occasio daretur manifestandi gloriam DEI, quod & ipse Christus innuit Joh. 11. v. 4.

§. 6. Porro si scopum miraculorum horum spectemus, & cur à Sanctis & Christo in vitam hanc reducti fuerint mortui quidam, non alium inveniemus fuisse, quàm ut piorum vel agnatorum vel clientum desiderio satisfaceret, qui procul dubio suos non ad vitam immortalem resuscitari petierunt, de qua alioqui in fide suis certi erant, sed ut iisdem in vita adhuc præsentis frui & gaudere possent. Unde & ipsi tales resuscitati cæteras
dein-

deinceps mortalium actiones obiere manducando, bibendo &c. non dispensativè, quod Christus ipse fecit post resurrectionem suam ex mortuis, sed ut naturæ necessitati satisfacerent: quod colligere est ex historia Lazari & filia Jairi. Adde quod Epiphanius tradat Lazarum triginta annos, postquam resuscitatus erat, vixisse, & Quadratus affirmet, quosdam à Christo resuscitados ad suam usque ætatem supervixisse. (cir. Osiandro Hist. Eccl. Cent. 2. Lib. I. cap. IV.) Hi sane tam illustrem eorum vitæ exordium non videntur prætermisuri fuisse, si is unquam contigisset. Sequimur itaque nos communiorem sententiam, quâ statuitur: Resuscitados à Christo & Apostolis in N. T. à Prophetis autem in V. T. iterum obiisse.

§. 7. Patet inde quinam sint, de quibus dicturi sumus, bis Mortui, tales nempe, qui vita physicè semel verè defuncti, postea verò miraculosè & virtute divinâ in vitam revocati temporis successu morte rursus vel naturali vel violentâ obierunt.

§. 8. Quinam autem & quot fuerint tales haud facile dixeris: sunt enim quos pro talibus venditavit vel rerum naturalium ignorantia, vel Dæmonis impostura, inter Gentiles partim, partim inter Pontificios, vel etiam prava Scripturæ S. interpretatio. Ne quid dicamus de illis qui bis aut pluries mortui dici possunt *κτ' ἄλλοτερον* per eas quas §. 2. adduximus mortis Homonymias. Quo referenda etiam est Tumuli Infantilis Inscriptio apud *Pontanum Lib. II. Tumul.* ubi Infans bis-mortuus & nunquam natus dicitur:

Mortuus ipse bis, at nunquam editus, inferor urnæ;

Nam semel, extinctâ matre, quidem morior:

Mox, utero matris casso, divellor & infans

Rursum oboeo, infelix nomine quod carco.

§. 9. Di-

§. 9. Diximus haberi nonnullos pro bis-Mortuis propter rerum naturalium ignorantiam: sunt tales qui diuturnâ laborantes *λειποθυμία* idèò habentur pro mortuis, quod anima operationes suas ad tempus non exerat, cum intereà anima ipsa non sit à corpore soluta, sed quoad actus externos vel morbi vel quacunq̄ue violentia alia impedita. Huc referrî potest Dæmoniacus à Christo sanatus, Marc. 9, 25. 26. qui raptatus à spiritu immundo, hospitium verus agrè relinquire, à miraculi spectatori- bus habitus est pro mortuo tantisper, donec errorem, Christus ipse refutavit. Habentur exempla non planè ab- similia passim apud Historicos profanos, & celebre est in- primis illud de Muliere quâdam Colonienſi apud *Mersa- um in Catalogo Episcoporum Colonienſium* (cit. *Kornm. de Mirac. Mort. part. II. cap. XVI.*) quæ pro mortua habita & sepulta quoque, in sepulchro demum mori necesse habu- issent, nisi furaci vespillonis avaritia, DEO rem pessimam ad bonum finem dirigente, liberata fuisset à mortis peri- culo præsentissimo. Nec minus memorabile est exem- plum mulieris alterius Anglicanæ, cui, cum laqueo gula- putaretur fracta, inventa est posthæc viva, Medicorum- que ope sanitati pristinæ integrè restituta est, quod pec- u- liaris eâ de re editus testatur libellus. Plura ejusmodi in diuturna *λειποθυμία* constitutorum, atque ita pro mortuis falso habitorum exempla passim apud Historicos partim, partim apud Medicorum filios invenias licet. Verùm hos, cum *λεγομένως* tantùm & *Φανομένως* sint mortui, ad præsentationem non spectare facilè quisvis videt.

§. 10. Magis videntur nostris æquales, quos Gen- tiles, & inter eos scriptores graves & cætera fide digni Bis-Mortuos tradidere. Tacemus hic Eurydicen ab

B

Or-

Orptheo reductam ex inferis, quam fabulam saniores etiam gentilium non credidere: præterimus & fabulam de Glauco Minois & Alceſtide, quarum commentum ipſe ridet *Palaphatus Lib. de Incredibil. Hiſt. cap. XXXVI. & XLI. Plinius Lib. VII. cap. LII. de Aviola Viro Conſulari & Cælio Tuberone Gabieno affirmat, eos poſtquam mortui ſunt denuo revixiſſe. Paria recenset Plato de Republ. lib. X. de Phæreo quodam Pamphilicio, qui, cum ex morte reſuſcitatus eſſet, mira, quæ iſto temporis intervallo vidiffet, narraverit. Idem Plato (cit. Orig. ad verſus Celfum Lib. II. pag. 70. edit. Spenceri) narrat Erum Armenium poſt XII. dies è rogo excitum retuliſſe de iis, quæ ſunt apud inferos, & pergit ibi Origenes, quadrant huc etiam illa, quæ Heraclides de muliere defuncta memorat. Multi etiam alii feruntur reverſi à monumentis, vel eadem die vel inſequenti. Haſtenus Origenes. Lectu digna ſunt quæ ibi annotavit Spencerus annot. ſuarum p. 36. 37. & in pr. 38. ubi prolixum eorum Catalogum texit, qui à veteribus Gentilium ſcriptoribus poſt funera ſua revixiſſe traduntur. Idem fecit Marr. Delrio Diſquiſit. Mag. Lib. II. 2. XXIX. Sect. I. & Hornius ad Sulpicii Severi Hiſt. S. Lib. I. cap. LXXIX.*

§. II. Verum hæc omnia, ſiquidem ita, uti traduntur, acciderunt, vel dæmonis ope aut *μυεριοτεχνη* effecta ſunt, vel ad exempla pertinent, quæ ſupra §. 9. adduximus. Credibile enim eſt diabolus hæc nonnunquam ocaſione uſum, & homines non reverà mortuos, pro talibus tamen habitos, remediis naturalibus excitaffe, quocultum ſibi divinum falſo ac fictitio miraculo DEI ſimia vendicaret.

§. 12. Patuit verò ſubinde impuri Spiritus fraudulenti-

dulencia, ex disparitione talium *παλαβίων* subitanè atque insperatà, quæ aliquoties contigit: Refert eam in rem exemplum *Boissardus Lib. de Divinat. & Magicus præstigijs cap. X. pag. 76. & 77. Philinion*, inquit, *Demosthratis & Charitus filia hospitem amavit Maachaten, cujus sibi à Parentibus consuetudinem interdiciam dolens, vitam finivit. Revertente autem post mensem unum & item alterum in vetus hospitium Maachate, Philinion tantoperè suis deplorata Parentibus, hospiti noctu se aliquoties junxit: deditque ipsi, & ab eo vicissim accepit munuscula: Id ubi Parentes filiae amantissimi forte resciverunt, desiderio filiam videndi impulsæ cubiculum intravere, filia vero pauca ad eos locuta confestim evanuit.*

§. 13. Scilicet fuit hoc Dæmonis ludibrium, quod non ap. Gentiles tantum exercuit frequentissimè, sed & Magorum Mancipiorumque suorum jussu aliquoties tentavit inter Christianos. Famosus inter ejus farinae sodales fuit Corn. Agrippa, non sibi tantum, sed & aliis, libris editis perniciosus, (quamvis gradum revocasse videri possit per ea, quæ scripsit *Lib. de Vanit. Scientiarum cap. XLVII. de præstigijs*) qui solitis sibi artibus Dæmonem adegit, ut interfecti ab ipso, Magistro absente, Juvenis corpus subiret aliquandiu, & postea subito desereret, quod repentinâ morte extinctus videretur. Rem omnem prolixius recensuit *Mart. Del-Rio Disquisit. Mag. Lib. II. quæst. XXIX.*

§. 14. Sed prolixius hisce immorari non lubet, ut enim illi, de quibus egimus superius, reverà mortuū non fuere, ita hi verè quidem mortui, apparenter autem tantum resuscitati fuere, atque ita ad nostros non spectant bis-Mortuos. Unum non videtur hoc loco prætermitten-

tendum, quod de Ægyptiorum cadaveribus refert *Camerarius Hor. Subcis. Cent. 1. cap. LXXIII.* nempe quotannis die stato non quidem ea resurgere, aliquas tamen corporis partes exerere modo, modo recondere. Nempe ut Africa semper monstrorum, ita in eâ Ægyptus superstitionum feracissima, & fraudibus ita diabolicis maximè opportuna fuit. Unde & si quid hujus rei contingit, nobis videtur Diaboli Imposturæ quàm miraculo propius.

§. 15. Atque hætenus quidem de iis, quos communis Christianorum consensus à Bis-Mortuorum nomine excludit. Restant alii qui Bis-Mortui dicuntur ab aliis non sine rationum apparenti fundamento, à nobis verò merito tales fuisse negantur. Hos autem magno numero apud Pontificios invenias licet, adeò quidem, ut vix ullus illis videatur aut dicatur Sanctus, in cujus vita non referatur excitatum ab ipso aliquem mortuum. Nempe aliter evenire vix potuit, quin fictitiâ ejusmodi miracula quàm plurima obruderentur hominibus, præter miracula nihil penè requirentibus ab Ecclesiæ Doctoribus. Atque hoc ipsum occasionem deinde præbuit Monachis otiosis fingendi absurdissima atque ineptissima commenta, quorum posteros cordatiores, accedente inprimis hodie Evangelii Luce, ipsosmet pudet.

§. 16. Sed ut ex tanto Resuscitatorum numero paucos saltem excerpamus, famosissima inprimis est Resuscitatio Trajani, facta à Gregorio Pontifice. Martinum aliquot mortuos fuscitasse *in ejus vita* scribit *Sulpicius Severus*; ubi non abs re in præfat. sua judicat *Hornius: Miracula illa tradentium vanitate & Sulpicii credulitate laborare.* Et ne prætermittamus id, cujus in hac civitate monumentum extat, recenset *Excell. Dn. Præses* & refellit

In *fabulam de Materno*, primo, ut fert communis traditio, Argentinenſium Apoſtolo, *quæ artiſcioſius quàm ve- riùs incifa diſitur ligno tiliotino in choro aduſ. S. Pet. Sen. Antiquit. Eccleſ. Arg. Art. II. §. 4. & ſeqq.* Eo autem proceſſit fabulantium Monachorum impudentia, ut plures aliquando ab uno ſuo Sanctulo mortuos reſuſcitatos tradiderint, quàm à Prophetis, Chriſto & Apoſtolis in univerſum reſuſcitati dicuntur in tota ſacra S. Ita Patricius LX. Mortuos reſuſcitâſſe perhibetur, *teſte Oſiandro Cent. V. Hiſt. Eccleſ.* Sed quis recenſendis hiſce ſufficiat dies?

§. 17. Neque ſatis viſum fuit Monachis tales fingere mortuorum reſuſcitationes, quæ Sanctorum virtute factæ fuerint, niſi & aliâs commenti eſſent, quas DEUS ipſe immediatè & miraculoſè operatus eſſet. Nata eſt circa caſum ejuſmodi celebriſ controverſia, & inter *Launoyum*, Theologum Pariſienſem, & aliquos fabulæ defenſores agitata ante annos non ita multos in Gallia. Si vera eſſent, quæ hi de Doctore quodam tradunt, necceſſe fuerit eum ter brevi temporis intervallo revixiſſe & ruruſum mortuum eſſe. Videri poteſt libelluſ *de vera cauſa ſeceſſuſ Brunoniſ in Eremum*, edituſ à laudato *Launoyo* in Gallia, & hîc recuſuſ, ubi fabula tota accuratè refellit. Conſultò hîc præterimus creberriſimas apud Pontificioſ mortuorum apparitioneſ, quæ ſi omneſ veræ eſſent, ac non potiuſ Dæmonuſ ludibria, innumeri ſane eſſent, qui à mortuiſ reſurrexiſſent. Sed & de hiſ ſatis, neque enim illi ad ſcopuſ noſtruſ directè pertinent.

§. 18. Neutiquam verò hæc eò diximus, quod negare velimus, ulluſ vel à Chriſto & Apoſtolis, vel ab aliis Eccleſiæ Doctoreſ & Viriſ ſanctiſ reſuſcitatuſ eſſe.

te præter illos, quorum in Scriptura S. fit mentio. Fieri enim potuit sub initium nascentis Ecclesiæ, vigente adhuc miraculorum dono, ut aliqui ab Apostolis & Apostolicis Viris fuerint in hanc vitam revocati & deinceps rursus mortui; sed cum ejus rei monumenta fide digna vix extant, malumus eosdem silentio præterire, quàm veros falsosque confundere. Inde missis ἀγγελφοις nos convertimus ad bis-mortuos ἐγχεφθες sive illos, quorum historia habetur in Scripturis sacris.

§. 19. Verum & hic cautione opus est, ne cum quibusdam plures faciamus bis-mortuos, quàm reverà in Scriptura fuisse traduntur. Unde huc non spectat. (1.) Dæmoniacus à Christo sanatus Marc. 9, 25. 26. de quo diximus aliquid supra §. 9. Neque (2.) huc pertinet numerosus resuscitatorum exercitus ab Ezechiele visus in spiritu, quo de consule cap. XXXVII. dicti Prophetæ. Neque (3.) ad bis-mortuos referendus Samuel, Pythonissæ præstigiis ab inferis reduci visus. Equidem non desunt ex Veteribus partim, partim ex Recentioribus, qui non phantasma, sed verum Samuelis sive corpus, sive animam à Pythonissâ reductum asserunt. Citantur à Grotio hujus sententiæ Patroni *Josephus, Justinus, Ambrosius, Augustinus*, (qui quæstionem reliquit dubiam & indecisam *Lib. II. ad Simplic. Quæst. III.*) *Basiliius &c.* Ex Recentioribus *Lyra, Caseranus &c.* quibus addi potest *Bodinus de Demonoman. lib. 2. cap. 3.* Ubi notamus citatum à Grotio Justini Martyris locum, continere insignem tanti Patris nævum. Ita enim ille Dial. advers. Tryph. Judæum p. m. 260: Φαίνεται ὅτι πάσαι αἱ ψυχαι τῶν οὐτως δικαίων καὶ προφητῶν ὑπὸ ἐξουσίαν ἐπιπέσαν τῶν τοιούτων δυνάμεων, ὅποια δὴ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐμύθη ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων

των ὁμολογεῖται, i. e. Apparet autem, quod omnes talium impostorum & Prophetarum anima sub potestatem cadant ejusmodi spirituum, qualem & in veneriloqua ista fuisse ex rebus ipsis convincitur. Probat hanc sententiam ex Christi oratione in Cruce, quâ Patri Spiritum suum in manus ejus commendavit. Luc. xxiii. 46. Verùm quàm hæc consequentia sit infirma quilibet videt: Nec enim sequitur: Christus commendavit Patri cœlesti animam suam, ergo dæmonis ea viribus atque injuriis fuit subiecta. Quantò rectius autor Quæst. & Resp. ad Orthodoxos, (quæ adscribuntur vulgò eid. Justino, sed falso, quod præter alios ostendit & B. D. Dannhaverus Christeid. p. 909.) τὰ ἢ ἄλλα πάντες, inquit, ἐπὶ τῆς ἑγγύστατος γωνίας καὶ τὴν ἐνέγγειαν τῶν δαίμονος, τῶν ἐψεύς Φανταστικός τῶν ὁρώντων τὸν σὸν ὄντα Σαμὴλ. i. e. Cætera omnia à ventriloqua facta sec. operationem Damonis fascinantis oculos videntium eum, qui non erat Samuel. Hæc ille.

§, 20. Refertur & inter sententiæ supra dictæ Hyperaspistas potest scriptor Anonymus, de vita, loco & statu Animarū separatarum, qui sententiam suam hanc animæ Samuelis apparitione firmaturus, eam cū spiritu suo redunitas, postea verò eodem privatam fuisse asserit. Refutatus autem est ille ab Excell. Dn. Præsidi in examine Seria istius Disquisitionis pag. 177. ut hîc prolixius eâ de re agere non videatur necessarium. Agnoverunt hîc loci Satanæ præstigias etiam Veterum non pauci, in quibus Tertullianus (cîtatus modò laudato Dn. Præsidi Sect. III. Antiq. Eccl. art. III. Sect. V. §. 44.) Absit, ait, ut animam sancti, necdum Propheta à damone credamus extractam, seducti, quod ipse Satanus transfigureretur in Angelum Lucæ eo DEO se asseveraturus, signaque portentosa editurus, ad

408

evertendos, si fieri possent, electos. Sequimur & nos hanc sententiam, & Samuelem non resuscitatum fuisse, neque quoad corpus, neque quoad animam, sed Principem tenebrarum sub ista Samuelis larvâ latuisse credimus, cum *B. D. Dannh. Hodosoph. phenom. IV. p. m. 413.* (1.) quia IS, qui Sauli respondit, Propheta non fuit, hoc enim DEUM permittere voluisse expressè negatur v.6. c.28. 1.Sam. (2.) quia Samuelis anima, in manu DEI constituta, inquitari non potuit. Sap. III, 1. (3.) quia Samuel verè dicere non poterat, Saulem, tanquam futurum *ἀντίχριστον* secum, id est in statu beatitudinis futurum. (4.) quia Samuel verus Saulis adorationem procul dubio reculasset. Videri plura in hanc rem possunt loco citato, ubi adversariorum exceptiones solvantur.

§. 21. Occurrunt hic (IV.) resuscitati à Christo, cum ipse resurgeret, Sancti, qui Hierosolymam vivi intrarunt, de quibus Matth. 27, 52. Quæri multa de iis curiosè magis quam utiliter solent. v.g. fuerintne SS. Ver. T. an verò ex illis, qui Christum in carne viderant, atque ad eò sub ipsum N. T. initium obierant? Posterius placet *Comarino in Diss. de Bñ-Mortuis th. V. p. m. 177.* Rationem ibi hanc adducit, *quod civitatem Sanctam introiverint, atque illic multis apparuerint, à quibus procul dubio (ut ait) cogniti fuerint, agnosci autem ordinariè nò potuisse, nisi vel ipsi se manifestaverint (quod si fecissent, aliquid fortasse de eorum nominibus haberemus) vel apparuerint senibus, apud quos nondum eorum forma & memoria erat obliterata.* Sed his sane rationibus res non evincitur. Neque enim hoc statim sequitur, quod, si illi nomina sua edidissent, ea statim ab Evangelistis inserta fuissent SS. literis. Multa enim ejusmodi, quæ ad circumstantias præsertim histo-
ricas

licas pertinent, Scriptores SS. licet ipsis notissima certo consilio omisisse, notius est, quàm ut hîc dici debeat. *Augustinus Ep. 99. ad Evodium* durum existimat ex Resuscitatorum istorum numero excludere Davidem, sed illi sententiæ obstat locus Act. II. 29. ubi Davidis sepulchrum saluum adhuc atque integrum extare asserit Petrus Apostolus. Nos hîc nihil certi definiemus, silente quippe Scriptura. Interim improbabilis non est *B. Dn. Dannhavveri* sententia, quæ habetur *hodosoph. phanom. VIII. p. m. 744. Virtutem hanc resurrectionis Christi sensere sancti, cum ipso ad vitam immortalem resurgentes, Job. e.g. qui se visurum esse Gœlem vaticinatus est ea visione, ad quam nullus peregrinus admittetur, at in resurrectione universali videbunt omnes. Simeon & Joh. Baptista, ut qui optime de rōcōis testari potuerunt esse rōcōia quod pridem viderunt in exinanitione. De Josepho hac notat Lutherus in calce comm. in Genes. p. ult. Joseph hic fidem suam declarat, cum in eorum numero esse cupit, qui resuscitandi erant cum Christo, & credo eum, una cum aliis sanctis, quorum mentio sit Matth. 27. rediisse in vitam. Vult omninò in terrâ Canaan requiescere, quanquam parum momenti est in loco & sepultura: potuisset enim humari in Egypto quoque; nec difficile erat Christo, sive ex Egypto sive aliunde suscitare Patres. Sed ad testificandam fidem suam in Christum, jubet ossa sua deferri in terram Canaan. Hactenus Dannhavverus.*

S. 22. Ad rem præsentem id magis pertinet, ut inquitamus, quidnam de his sanctis factum sit postea? Intraverintne rursus sepulchra, adeoque bis mortui fuerint, an verò unâ cum Christo in cœlum sublatis sint? Prius sentit præter alios *Comarinus l. c. p. m. 175.* Citat pro sua sententia *Autorem libri de Mirabil. Scr. Sacre,* sive is *Augusti*

C

gusti

gustinus est sive alius (qua de re vide *Labbeum in Bellarm. de script. Eccles. Tom. I. pag. 137.*) & *Augustinum Ep. XCIX. ad Evodium*, nec non *Calvinum* (licet parum sibi constantem) in *Matth. 27, 53.* & th. ult. addit *Hieronymum*, qui operum suorum *Tomo IX. in loc. cit.* hæc habet: *Quomodo Lazarus mortuus resurrexit sic & multa corpora Sanctorum resurrexerunt.* Subsumit jam *Comarinus: Atqui Lazarus resurrexit ut rursus moriturus, ergo.* At verò si hæc Hieronymi autoritas pro *Comarino* stat, necessum est eum non de modo solum resuscitationis miraculoso, sed ejusdem qq. sine terminativo & consequentibus loqui, quod facilius *Comarinus* dixerit quam probaverit. Favet *Comarino* præter adductos etiam *Theophylactus*, apud *Motacut. Origin. Eccles. Tom. I. p. II. pag. 422. Θεόφλω*, inquires, *ὅτι καὶ πάλιν πύθνησιν.* atque idem probare nonnulli (ut refertur in *Harmon. Chemnit. Lyseriana*) satagunt ex *Revelationibus Brigittæ*, infirmo sane & plane ficulneo, quod dici solet, fundamento. Placet nobis *Eusebii* sententia *Lib. IV. Demonstr. Evang. cap. XII. Epiph. Hæres. LXXV. Ambrosio in Psal. & aliorum*, qui dictos Sanctos ad vitam immortalem resurrexisse & cum Christo in cœlum postea ascendisse statuunt. Et licet hoc expressè in scripturis tam non habeatur, quam sententia opposita, favet tamen ipse textus, cum dicit *ἐνεφανίσθησαν*, quod verbum quandam glorificati corporis affectionem non obscure continet. Videri possunt loca *Marc. 16, 9. Matth. 24, v. 30. it. Matth. 1, 20.* ubi partim de Christi corpore glorificato, partim de angelis idem verbum in forma licet simplici usurpatur.

S. 23. Peculiarem de Sanctis hæc sententiam fovet *Autor quest. & Resp. ad Orithod.* qui Resp. ad *Quest. LXXXV.*

LXXXV. eos non quidem reverbos in pulveres tuos, neque tamen receptos corpore in cœlum beatorum, sed in Paradiso, quem ille distingvit cum multis aliis veterum, à cœlo beatorum, generalem expectare resurrectionem asserit. οὐκ, inquit, ἐπέλυτησαν πάλιν, ἀλλὰ μένουσιν ἐν ἀθανασίᾳ, καθάπερ ὁ ἐνώχ καὶ ὁ ἠλίας, καὶ εἰσὶ σὺν αὐτοῖς ἐν τῷ πᾶσι δέισω ἀναμεινύεις τὴν ἡδὴ αἰώνιας τῆς ἔχρησῃ ἀναστάσεως γνωμὴν καὶ ἐναλλαγὴν. εἰς γὰρ ἀθάνατον τε καὶ ἀφθαρτον ζωὴν ἔστω γεγονός τινῶν ἀνάστασις πληρῆσθω χριστῷ. i. e. *vertente Frid. sylburgio.*
Non mortui sunt iterum, sed manent in immortalitate, sicut Enoch & Elias, & sunt cum illis in Paradiso, expectantes aeternam resurrectionem Christi & restitutionem sempiternam primo quoque tempore per mutabilitatem futuram. Ad immortalem enim & incorruptibilem vitam nondum ullius facta est resurrectio, præterquam Salvatoris Christi. Sed subtilius hæc, quam verius distinguuntur, nec satis apte cohæret quod dicitur, μένουσιν τῆς ἀρίσθης ἐν ἀθανασίᾳ, & ἔσδενός πωρὸς ζωὴν ἀθάνατον γεγονός τινῶν ἀνάστασιν.

§. 24. Adduximus supra inter cæteros qui Comarini sententiæ additi sunt, Patres, etiam *Autorem Libri de Mirabilibus Scriptura S. lib. III. c. XIII.* ubi verba ita habent de Sanctis hisce: *Rursum in monumenta, quomodo & de Mose memini, reintrarunt, ubi resurrectionem omnium novissimam expectant.* Unde colligas dictum autorem in ea esse sententia, quod Moses quando apparuit Christo una cum Elia, (Matth. XVII, 3.) miraculosè à DEO ad tempus resuscitatus, deinde vero rursus defunctus, atq; adeò inter bis-mortuos referendus sit, cui etiam sententiæ adscripatur Calvinus. Aliud nos sentimus cum *Capello, Grotio, Chemnitio, Lysero*, aliisque: nempe cum DEO Mosen ipse sepeliisse dicatur Deut. XXXIV, 6. Micha-

el vero Archangelus cum Damone, qui habebat *negros*
 & *Javds* Hebr. II, 18.) dictus propterea ab Hebræis Ange-
 lus Mortis, altercatus fuerit de illius corpore, probabile
 credimus nos, Mosen à Deo resuscitatum, & cum cor-
 pore una atque anima in cœlum translatum, indeque ad
 colloquium cum Christo habendum remissum ad tem-
 pus, post eodem reversum fuisse. Neque enim credibilis
 videtur tam brevi temporis momento duratura corpo-
 ris demortui reassumptio, & ejusdem subitanea rursus
 depositio. Aliquid non plane absimile de angelis quidem
 & Filio Dei in V. T. legitur, non item verò de hominibus
 defunctis. Nostræ sententiæ accedit Rabbiorum de
 Mose traditio, licet multis fabularum involucris vestita
 atque obducta, non tamen omninò vanâ aut falsa. Sta-
 tuunt enim ipsi teste in 1. cap. *Matth. Capello*, Mosen jam
 non esse mortuum, sed Deo in cœlis ministrare: וכן אמרו
 ער משור רבינו ליה מר אלנה עליו ומשמ
 במרום: Sic dixerunt sapientes nostri; *Moses, Magister no-*
ster, non est mortuus, sed ascendit & ministrat in excelsis.
 inquit *Maimonides prafat. in Thalmud.* Unde autem hoc
 ipsum hauterint Judæi, an ex N. T. id didicerint cum aliis
 pluribus, an verò nuda majorum traditione acceperint,
 quorum illud placet *Capello*, nunc non vacat inquirere.
 Illud saltim non videtur admodum probabile, quod *Cap-*
ellus putat, Judæos ex hoc ipso loco *Matthæi* verba
 quædam mutuatos fuisse, ad exprimendam *Mosis* for-
 mam, quâ eum præditum offenderit *Angelus Mortis*.
 Sed hæc obiter & *ως ἐν παροδῳ.*

§. 25. Accedimus nunc ad bis. mortuos revera
 tales, quorum in SS. literis fit mentio. Suntque eorum
 haud plures quàm octo, è quibus tres Veteris Testamen-

ti

ti historia, reliquos vero novi fœderis scriptores memora-
 rant. Primus omnium est filius viduæ Sareptanæ ab Elia
 Prophetâ suscitatus, cujus mentio fit 1 Reg. XVII. Sunt hic,
 qui asserere non dubitant cum Hebræis fuisse hunc Jo-
 nam, Prophetam & ipsum postea. Ita *autor libri de Mira-
 bil. Scr. & Hieron. præfat. in Jonam.* Jonam autem filium
 Amithai vel Veri vel Veracis dictum ajunt, quod mater,
 viso filio ex mortuis resuscitato Prophetæ dixerit: **עֲתִידָהּ**
וְדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים אַחֲרָי וְרַב־יְהוָה בְּפִךְ אִמְתִּי:
*Nunc cognovi quod vir Dei sis. & verbum Dei in ore tuo Ve-
 ritas.* Repugnat autem huic sententiæ partim temporum
 supputatio, partim aliæ textus circumstantiæ. Historia e-
 nim resuscitati à mortuis Sareptani dicitur contigisse sub
 initium Regni Achabi, quod secundum Calvinii supputa-
 tionem incidit in A.M. circiter 3023. Jonas verò vaticiniis
 claruisse dicitur sub Jeroboamo II. Rege Israël. 2. Reg.
 XIV. 25. cujus imperium cœpit A. M. 3114. & licet excipi
 forte possit, textum allegatum non evincere expressè,
 quòd vaticinium suum tum demum ediderit Jonas, cum
 ejus complementum jamjam instaret, obstat tamen pa-
 triæ diversitas, quò minus idem sit cum nostro Jonas. Sa-
 reptanus enim ille fuit, quæ urbs Sidoniis vicina & extra
 Judæorum ditionem sita Ebræis **צִרְפֹּר** Obad. v. 20. Græ-
 cis verò **Σαρπητὸς τῆς Σιδωνίας** Luc. IV, 26. dicitur. Jonas ve-
 rò se ipsum Hebræum profitetur. **עֲבָרִי אֲנֹכִי** inquit ipse
 c. I. v. 9. & II. Reg. XIV. 25. dicitur fuisse de **נְתַר**,
 quæ civitas sita est in tribu Zabulon, ut ex Jos. XIX. 13. col-
 ligit Kimchi. Quod Arias Montanus hic statuit vocem
עֲבָרִי non patronymicam sed appellativam esse, nec He-
 bræum sed transgressorem significare, id neque in linguæ
 Sacræ recepto usu fundamentum habet satis firmum, ne-
 que

que cum cæteri textus *סוּוּא פֶּלֶא* satis aptè cohæret. Statuimus nos nomen resuscitati hujus hodie neminem nôsse & frustra hic quæri quod scriptura tacuit, præsertim cum ad rem ipsam nomen parum aut nihil conferat. Sufficit scire filium hunc morbi vi extinctum & verè mortuum, deinde autem ab Elia virtute divinâ in vitam revocatum esse.

§. 26. Extenuant hoc miraculum, qui filium Viduæ Sareptanæ non verè mortuum fuisse, sed ejus tantùm habitum defecisse statuunt cum *Andelosenis apud Masemon. part. 1. Mor. Newoch. c. 42.* Et sane probatione non indiget tale quid accidere nonnunquam in morbis acutis, cujus rei exempla adduximus supra §. 9. Verum id hîc accidisse negamus. Verè enim mortuum fuisse textus ipsa verba probant: ויהי הליו תזק מאור ער אשר לא נותרה בו נשמה *Invaluit morbus ejus valdè, donec non remansit in eo anima.* Nempe non debilitatæ, aut vi morbi saltem suspensæ sunt ad tempus animæ operationes, sed non remansit in eo anima; verè separatus à corpore suo Spiritus fuit, quod nisi factum esset, quid attinisset queri Prophetam, quod Deus interfecisset hospitæ suæ filium, Deumq; deprecari ut reverteretur anima pueri in interiora ejus, (תשוב - נַת נפש - הילך הורה על - קרבן ;) de quibus secundum hanc sententiam nunquam exierat. Neque obstat *Mosis Cordubensis*, cognomento Ægyptii objectio, qui (citante alicubi *Drusio*) parem adducit locum ex Dan. X, 17. ubi de seipso Daniel: נשמה לא גשערה: *Anima non relicta est in me.* Ubi sane ipsæ textûs circumstantiæ, Daniele adhuc vivo & ipfomet loquente, phrasæ hujus sententiam aliam suppeditant: notior quoque est vocis נשמה apud Hebræos homonymia, quàm ut hîc loci prolixè eam exponere opus sit. Videri potest

potest *Buxtorffius* in *Lexico* voce 𐤀𐤍. Taceo quod verba orationis Prophetica supra citata non 𐤀𐤍 solum sed & 𐤀𐤍 corpore excessisse significant. Merito quoque hic rejicimus glossam *R. Levi ben Gerson*, qui ductus forte verbis vers. 21. *Eliam prius explorasse tradit vim animae residuam in visceribus, ut corde, jecore, stomacho &c. & hanc demum cognita orasse ad Deum.* Verum quam illud fundamentum sit nullum, facile cuivis patet textum inspicienti penitius: quicquid illud sit, quod Elias ter incuberit puero, eoque calorem nativum visus sit aliquo modo revocare atque excitare velle, id sane non probat animam corpori suo etiamnum extitisse praesentem. Notum est Deum in Vet. non minus quam in N. Test. quando donata sua ad Prophetarum aut Apostolorum preces aliis contulit, usum nonnunquam Symbolis aliquibus externis, (quae & ipse Christus aliquoties adhibuit) magis ut symbola ista significarent vim agentem, quam ut ipsa aliquid agerent. Sed in hunc scopum plura venient dicenda mox, contra *Anonymum Autorem* scripti perniciosissimi *de Libertate Philosophandi*.

§. 27. Succedit nunc alter, cujus in Vet. Test. libris mentio fit resuscitatus ex mortuis ab Eliae successore & discipulo Elisæo. Hospitæ itid. Prophetica filius: habetur, ejus historia II. Reg. IV, 25. Ignoraturque & hujus nomen solaque traditur Patria, Sunem. Matrem ejus fuisse sororem Abitag Sunamitidis, quae Davidi seni oblata est tradit *R. Salomon*, parum tamen probabiliter secundum temporum rationem, cum à morte Davidis ad Elisæum LXXX. minimum anni intercesserint. Cæterum ausus est & hic Diabolus de suo loqui, hoc est calumniari mentirique adversus DEUM. Nam & hunc verè mortuum esse negant non-

nonnulli *en re ad id meps.* Prodiit eorum unus sed Anonymus in *Tract. de Libert. Philosoph. c. VI.* qui ita: *Ut Elisa, inquit, puerum, qui mortuus credebatur, excitaret, aliquoties puero incumbere debuit donec prius incaluerit & postea oculos aperuerit.* Ut penitiùs noscamus unde hæc fluant, ipsam hominis hypothesin propius contemplari iuvabit: *Absolute,* ait ibidem, *concludimus, omnia, que in scriptura verè narrantur contigisse, ea secundum leges nature ut omnia necessariò contigisse, & si quid reperitur, quod apodicticè demonstrari potest legibus nature repugnare, aut ex eis consequi non potuisse, plane credendum id à sacrilegè hominibus SS. literis adjectum fuisse: quicquid enim contra naturam est, id contra rationem, & quod contra rationem, id absurdum est, ac proinde etiam refutandum.* Nempe is finis est, ad quem manibus pedibusque obnixè tendit, hæc Helena, ob quam certat, ut rationi in Scripturam dominium asserat, quo jure quaque injuria. Sed omnia quæ hic continentur absurda nunc persequi non vacat. Illud saltem sufficet indicasse: quando ex eo, quod Elisa incubuit puero, colligit, eum hoc qs. fomento refocillatum in vitam rediisse, falli eum insigniter. Indicavimus superiori thesi ejusmodi actuum symboliceorum usum, suntque in SS. literis non infrequentia eorundem exempla. Ita Exod. IX, 10. quando Moses favillam in aërem spargit, Ægyptii ulceribus infestantur, quando scipionem cœlum versus extendit, jam grandine & fulguribus omnia miscuntur, jam densissimo tenebrarum chao omnia sepeliuntur. Quæ sane omnia cum (quod asserere sed sine probatione conatur Anonymus) tantorum effectuum causæ physicæ esse minimè possint, necessariò nisi blasphemè atque impiè ea negare velimus, pro miraculis, rationi non contrariis:

râis, sed eâdem superioribus ipso sanæ rationis ductu agnoscere cogemur. Ita qn. idem Elisæus Sal projecit in profluentem, eâque ratione sterilitatem atque insalubritatem scaturiginis sustulit, non facile crediderim fore quenuquam mentis usque adeò stupidæ, ut sal illud physicam salubritatis fertilitatisque causam credat; alioquin non deessent forte nec loca, quæ hoc indigerent remedio tam parabili, nec Prophetæstri, qui exinde Sanctitatis sibi famam aucuparentur. Pari modo quis dixerit sputum illud cœci oculos aperuisse, quod Christus ipsis illevit, (Joh. IX, 6.) nempe tanquam causam physicam, sine accedente vi extraordinaria atque omnipotenti? Sane actus illi perinde se habent ad effectus illos, ut voces, quibus aliquando usus est Christus, ut *naðaeλιδηλu* Marc. I. 41. *αλεγοιχθηλu* (εφφαθα) Marc. VII, 34. *εγερσαι* (αβου) Luc. V, 24. His enim vocibus Magicam aliquam ad effectus illos producendos vim tribuere *απρον* sane est. Accedit huc quod resuscitatio hujus pueri II. Reg. VIII, 4. referatur expresse inter *אלישע* *אשר* *אשר* *אשר* seu magna illa atque insignia facta, quæ fecit Elisa, quod procul dubio absurdum esset, si res hæc ex causis physicis contigisset. Stat itaque firmo talo mortuum & hunc reverà, & miraculosè resuscitatum fuisse.

§. 28. Ultimus qui in V. T. refertur resuscitatus, Anonymus iterum est, sed talis, de quo, an vere fuerit mortuus, nullus penè dubitandi relictus est locus. Is enim jamjam sepulturæ proximus imò sepulchro mandandus, cum, ingruentibus Syrorum copiis, vespillones destinatum ipsi sepulturæ locum non possent attingere, ab iisdem proximè obvio, eique Elisæi sepulchro injectus, ubi Prophetæ ossa contigit, revixit. II. Reg. XIII, 21. Litigant
D hïc

hic satis operosè, sed præter necessitatem Rabbinì, quid hominis hic fuerit resuscitatus? Placet aliquibus, & in his Kimchio, fuisse hunc virum justum & pium, dictū שׁלום Sallum, maritum Huldæ Prophetissæ (cujus mentio habetur II. Paral. XXXIV, 23.) & egressum sepulchro, rediisse domum, & genuisse quoq; filium מנחם dictum. Alii contra sentiunt fuisse eum impium atque indignum, qui juxta Prophetæ ossa cubaret; inde sepulchro rursus egressum, statim concidisse, alioque loco sepultum fuisse.

§. 29. Amplectuntur hanc Judæorum glossam, tanquam scenæ suæ non pessimè servientem, Pontificii, indeque Sanctorum reliquiis cultum aliquem asserere, nituntur, quippe quem Deus ipse tanto miraculo edito requisiverit. Verùm si maximè demus, rem ita, uti nugantur Hebræi gestam, exculpi aliud nihil poterit, quam non debere contumeliosè atque irreverenter tractari SS. *לשׁפּוּאָה*, quo de neque nostrum quisquam dubitat. Quid? quod aptissimè argumentum retorquet noster *Chemnitius in Exam. Concil. Trid.* & ab Elisæi exemplo concludit, sepulturæ mandanda SS. corpora, non vulgi venerationi atque adorationi exponenda. Sed necdum huc ventum est, ut necessum sit has Judæorum traditiones recipere; ut enim prior quoad nominis aliasque circumstantias plus æquo, curiosa sine fundamento sufficienti, ita posterior nullo modo videtur probabilis, cum in SS. non exter exemplum alioquin ullum resuscitati ex mortuis damnati, quicquid sit de illis, quos Pontificii fingunt Paparum suorum meritis atque miraculis ab inferis reductos.

§. 30. Sed hæc hæctenus de illis quorum mentio fit in V. Test. unum non pigebit addidisse: Hornium nempe conjicere, sepeliendum illum, eundem esse cum Genti-

li-

lium Eride Armenio, de quo *Plato X. de Repub. & Eusebius IX. de Prep. XXXV.* Non equidem negari potest, multa ejusmodi Gentiles ex SS. Literis, sive fama etiam ab Ecclesia Judaica emanante hausisse, & postea suis involuta fabulis posteritati tradidisse; sed quæ hîc Hornius argumenta addit, vix videntur omne ferre punctum. Ait enim fuisse illum militem Syrum, cum autem Syria dicatur Aram, inde Græcos fecisse Armenium. Primum militem eum dicit, sed sine textus S. auctoritate: deinde Syrum etiam præter S. Codicis fidem: juxta illum enim Ebræus potius fuisse videtur & de illa gente, quam tum persequabantur Syri seu Aramæi conf. v. 19. d. c. XIII. & capp. seqq.

§. 31. Pergimus ad Novum Testam. & suscitatos ejus tempore à Christo & Apostolis intuemur. Inter illos qui à Christo in vitam reducti sunt, quosdam quasi gradus observat ex Nysseno Gerhardus: *primo, inquit, anno excitavit filiam Jairi modo defunctam, neque dum domo ad sepulturam elatam. Secundo anno excitavit filium vidua in Nain, qui jam dum ad sepulchrum deferebatur; tertio anno resuscitavit Lazarum, sepulchro jam dum illatum & ante quatrimum mortuum; tandem etiam proprium corpus divinâ virtute ex mortuis resuscitavit, quod est miraculorum omnium maximum & divinusimum, ut nos in fide resurrectionis confirmaret. Hæc illi.*

§. 32. Primum itaque resuscitata est filia Jairi, cujus historia habetur Matth. IX, 18. Marc. V, 22. Luc. VIII, 41. Posset moveri dubium, fueritne puella dicta verè mortua, cum Christus ipse dicat: *τὸ πνεῦμα ἐν αὐτῇ οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ καθεύδει.* *Puella nō mortua est, sed dormit.* Respondemus nos; dormivisse puellam Christo, mortuam fuisse hominibus. Nimirum cum impossibile esset, humanâ ope aut virtute susci-

tare defunctam, Christus divinâ, quâ pollebat virtute, æquè facile suscitare eam poterat, ac homo hominem alium dormientem. Quem hîc *Ἐπισημοῦν* quærit *Grotius ad Matth. 9, 24.* nos non agnoscimus. Notum est quid gentiles verborum conquissiverint ad molliter velandum triste illud & πάντων φοβερῶν φοβερῶτατον, mortis nomen, qua de re videri præter cæteros potest Theologus meritissimus, ὁ μακαρίτης Dilherrus, Præceptor noster semper venerandus, lib. 1. Elect. cap. XVI. & Tom. I. Differt. philolog. Disput. XV. de antiquo ritu funerum. Verum alio longe sensu atq; scopo gentiles suos *Ἐπισημοῦν* usurparunt, quam Christiani: illi ne mortis recordari cogerentur, quam, sine fiducia alterius vitæ existentibus, horribilem esse necesse erat; hi autem, ut mortis terminum, resurrectionem, subinde in memoriam sibi revocarent, atque ita mortis etiam desiderium ultro excitarent, somnum dicebant mortem. *Mortuos dormientes appellat Scriptura veracissima consuetudo, ut, cum dormientes audimus, evigilaturos minimè desperemus* inquit alicubi *Augustinus*. Verum hîc alia mens Christi, uti diximus. Respondent tamen phrasi cæteri Christi actus, quibus in resurrectione hujus puellæ usus est, ut: quod vocaverit eam, quod manu apprehenderit, quo fere modo dormientem excitare solemus. Alioqui verè mortuam fuisse puellam satis probat textus aliquoties & inter cætera Lucas c. IX. v. ult. qn. ait: καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτῆς & reversa est anima ejus. Si reversa, ergo corpore prius excefferat. Simili argumento usi sumus etiam superius in historia Sareptani ex mortuis resuscitati.

§. 33. Abusus est præter alios hoc Christi dicto etiam *Anonymus ille Psychicus de stat. Anim. separ.* illudq; ad con-

confirmanda sua deliria detorquere conatus est pag. 149. dicti tr. Nempe cum Christus ait, non mortua est puella, sed dormit, exponit ipse, *non mortua est quoad animam, ita ut anima interierit, sed dormit.* Sed & textus ipsi repugnat *ουδ' οψεία & ipsemet sua cædit vineta.* Quis enim credat, τὸ εἰν ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει Christum sic accepisse, cum expresse dicantur spectatores *εἰδὴν ἔχει ὅτι ἀπέθανε;* neque credibile est, quod quidem asserit Grotius, ad Matth. IX. domum hujus Archisynagogi fuisse Sadducæorum opinioni addictam, alioqui vix unquam aliquid de filia resurrectione sperare ausus esset Jairus. Deinde hæc ipsa expositio, quam huc infert psychicus ex propriis ipsius verbis incongrua esse convincitur: quandoquidem enim *illa anima* (ut ipse ait, p. c.) *Deo vivat, qui in iis suas operationes habere pergat, quas illa etiam, licet omnium sensibilibus incapaces in se tamen admittant, iisque tanquam vivens aliquod afficiantur;* quis credat has animas, tum maximè operantes, vocari aptè posse dormientes? ἀτοπον! Rem omnem breviter & accuratè complexus est B. Dannhavverus Hodosoph. phæn. VIII. p. m. 629. *Puella, ait, non fuit mortua, sed vixit Christo ac Jairo in fide, estimatione verâ Marc. 7. 39. in simili, extincta in lychno flamma, cum statim reaccenditur, physicè quidem extincta est, non tamen existimatur extincta: neque idèò impropiè tale est, quod estimatione tale est, nisi & homo, justitia Christi imputata justus, impropiè dicatur justus.* Hactenus B. Dannhavverus.

§. 34. Secundo loco excitavit Christus filium viduæ in civitate Nain, de quo Lucas c. VII, II. nec habetur hæc historia apud alium præterea Evangelistarum, quod tamen ipsum veritati ejus nihil derogat. Minus de eo dubitari potest, fueritne reverà mortuus, cum historia Evan-

gelica palam tetteretur collocatum jam tum in feretro & sepulchro inferendum fuisse, nisi insperato Christus occurrisset, & lugentis viduæ misertus juvenem vitæ restituisset.

§. 35. Succedit porro Lazarus Bethaniensis, Mariæ & Marthæ frater, Christo dum viveret in terris, eximie charus. Prolixè ejus historiam texit Johannes c. XI. & quidem solus. Contenti enim cæteri Evangelistæ vel uno miraculi adeò illustris exemplo poterant esse, ad demonstrandam piis mentibus Christi divinitatem, nihil profecturi apud obstinatos & incredulos, si vel maximè plura junxisset, Conjectura est Grotii, in h. l. *tacuisse idèò Evangelistas hoc miraculum, quod nosset paratas Lazaro ob id à Judæis insidias (Joh. XII, 10.) Johannem verò, qui Evangelium suum post ceteros demùm scripserit, narrationem illam liberè potuisse inserere sua historia, erepto jam per mortem iteratam Judæorum savitia atque invidia Lazaro: Quod nos suo loco relinquimus.*

§. 36. Quod ad rem ipsam attinet, quod Christus (v. 11.) de Lazari somno dicit, id exponendum est, juxta eam, quæ diximus supra §. 32. de filia Jairi, & ut ipse suppeditat textus præfens (v. 13.) non de *νομήσῃ τῆς ὑπνῶσ, sed τῆς θανάτου.* Monemus hic & illud, contra Anonymi citatam superius somni explicationem facere v. 14. cap. præsentis: *τὸ πρῶτον εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς παρρησίᾳ λέγων ὅτι ἀπέθανεν.* Unde satis patet priorem de somno phrasin intelligendam improprie & *κατακλιμένην.* Conf. Joh. XVIII, 29. ubi hæc inter *παρρησιᾶν & κατακλιμένην* distinctio fundamentum habet. Illud magis expositi ne videtur indigere, quod Christus dicit v. 4. *αὐτὴ ἡ ἀθένη σὺν ἐστὶ πρὸς θάνατον:* *Mortuus hic non est ad mortem,* quæ verba si crude accipiantur, illi, qui secutus est, e-

vci-

ventui omninò contraria sunt. Morbum enim istum mors consecuta est vera & talis quæ cadaver exanime sepultura indigum & post quadriduum etiam fœtidum reddidit, quemadmodum canit Prudentius in Enchir. quando apparuit

— *Scissum fractus foribus monumentum
Unde putrescentis redierunt membra sepulti.*

Scilicet fuit omninò morbus ille ad mortem terminativè, (licet non ultimè) sed non item ad mansionem in morte ordinariam & consuetam, ita ut Lazarus quieverit deinde in sepulchro usque ad diem extremum. Potior autem hujus morbi finis fuit gloria Dei, in quam ultimò terminabatur, cum virtute miraculosâ, extraordinariâ & planè divinâ Lazarus à morte reductus, atque ita multorum in Christum fides confirmata partim, partim noviter accensa fuit, (v. 45.) adèò quidem, ut hostes ipsi, alioqui pertinacissimi, in conscientia convicti, miraculorum divinitatem agnoscere cogerentur (v. 47.) & præter blasphemias atque minas quod nascenti Evangelio opponerent, nihil habuerint. Ita Lazari morbus non tam ad mortem, quàm ad DEI gloriam tendit.

§. 37. Tam illustre autem hoc Lazari resuscitati miraculum visum est veteribus, ut ejus historiam in locis Sacris fréquentissimè, ad excitandam resurrectionis venturæ memoriam depingi curaverint, & notatu dignum est quod referunt *Autores Roma subter. Lib. VI. cap. XI.* factum plerumq; Lazari simulacrum, pueruli forma, cujus rei causam ipsi reddunt his verbis: *Jure optimo post adeptum resurrectionis beneficium, pueri effigiem exhibens, pictorum manu describitur, cujus plane nomen recentis vite privilegio auctus, apud orthodoxos Patres sortitus est. Ceterum*

rūm quæ post resurrectionem Lazari à morte facta fuerint, non satis constat. Vixisse eum post XXX. annos tradit Epiphanius hæres. LXVII. Pontificiorum nonnulli tradunt in Galliam eum venisse atque ibi etiam obiisse. Verum quid hæc traditio solidi crepet ostendit citatus à nobis etiam supra Theologus Parisiensis celeberrimus *Joh. Lauvoyus in Variis suis de commentitio Lazari & Maximini, Magdalena & Marthe in Provinciam appulsu, opusculis*, ubi ab initio statim probat à tempore Christi, ad A. usque M. à Græcis universim & Latinis traditum esse, *Lazarum, Magdalenam & Martham in Oriente obiisse*. Sufficiant hæc de iis, quos Christum resuscitasse tradunt Evangelistæ, parciores sane multo hâc in re, recentioribus martyrologiorum scriptoribus, qui resuscitados ex mortuis Sanctis suis magno numero & cumulo liberalissimè tribuunt.

§. 38. Superfunt duò adhuc resuscitatorum ab Apostolis exempla, quorum prius describitur Act. IX. 40. nempe Tabitha mulier insigniter pia πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσύνων ὧν ἐποίησεν. Hæc cum esset defuncta, pro more veterum, lauta, & deinceps in superiori coenaculo tantisper reposita fuit, donec fidelium, & præcipuè viduarum, in quas benignitatem suam vivens exercuerat Tabitha, monitis accersitus Petrus, precibus ad Christum fufis eam in vitam revocavit.

§. 39. Ultimo loco occurrit Eutycho Act. XX. 9. qui, cum Paulum in multam usq; noctem concionantem audisset, somnòq; obrutus ex summis ædibus delapsus, sublatus esset mortuus, à Paulo in vitam revocatus fuit. Oritur hîc quæstio, cum cit. v. 9. expressè dicatur de Eutycho, ἦρθη νεκρός, Paulus autem v. seq. dicat ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐστὶν ζῶσα.

Et cum deus, quomodo hæc invicem conveniant? Grotius in locum præsentem verba Pauli ita exponit: Jam, dum loquor, vita ei redit: Nec multò aliter Gerhardus L. de Mortè §. 68. Paulus, ait, de Eurycho dicit, anima ejus est in ipso, non quod Eurychus revera non fuerit mortuus, sed quia anima ad preces Pauli in pristinum domicilium mox erat reversura. B. D. Dannhaverus verò in Hodosoph. propriè verba Pauli intelligit, & solutam in eo corporis & animæ unionem, adeoque Eurychum revera fuisse mortuum, animam tamen in corpore adhuc fuisse, non informando sed assistendo statuit. Utram amplectamur sententiam, res ipsa salva erit: utraq; enim verè mortuum & miraculosè resuscitatum concedit Eurychum.

§. 40. Atq; hi quidem sunt bis-mortui, quos tales esse certò & infallibiliter novimus, Sacrarum literarum persuasi autoritate: præter hos an qui sint alii, à Christo, Apostolis & Apostolicis viris resuscitati, ut non negabimus, ita tantum nobis non sumemus, ut de re adeò incerta & dubia certi quid definiamus. Si qui tamen sunt, idem de illis, quod de nostris, statuendum fuerit.

§. 41. Quærentur jam de bis-mortuis hisce communiter aliqua curiosè magis quam necessariò aut etiam utiliter? Disputant Canonistæ, an talis sit in integrum restituentus? Sed hoc cum nostri non sit fori, nos Jctis relinquemus. Quærent alii alia. Nos id unum considerabimus, quod à multis quæri solet, quinam harum animarum separationis tempore status, qui fuerit locus? Est sane & hæc ipsa quæstio in se supervacanea, possetque sufficere pie eruditus, scire quod sint animæ ejusmodi in manu Dei, cui morientes pii spiritum suum commendant. Certe eam inter curiosas & tales, quæ doctè ignorantur, refert

E

Lori.

Lorinus in *Act. XX, 10.* D. Sebast. Niemann in *diff. de distin-
ctis Pontif. in inferno classibus, c. III. §. 2.* Hackspanius *nott.
ad II. Reg. XIII, 21.* B. D. Dannhauerus in *Poffill. Germ. a-
liiq;* Sed cum non quieverit multorum procaz industria,
& scrupulum inde sæpe moverit piis mentibus, accedatq;
adversariorum ad hæc exempla provocatio, cum nos ex
SS. literis duo tantum post hanc vitam *ψυχοδοχέα* dari
probamus; nos ut his satisfaciamus pro viribus, id osten-
dere conabimur: Si maximè locum, in quo fuerint ani-
mæ, determinare atque invictis argumentis probare non
valeamus, inde tamen tertium aliquod *ψυχοδοχέον*, nullo
modo posse exculpi.

§. 42. Difficile autem videtur certi aliquid investi-
gare, cum ipsi, qui resuscitati sunt, nihil de statu interme-
dio retulerint, quantum quidem in Scripturis reperimus,
aut etiam referre forte nihil potuerint. Statuit ita *M. Ant.
de Dom. Lib V. de Republ. Eccles. cap. VIII §. 94.* Quid, inquit,
*narrare potuerunt, nisi forte esse per modum somnii, cum in
corpore rursus utendum fuerit phantasmatis; qua verò ex-
tra corpus intellexerunt, in phantasmatis non servantur.*
Non longè abit inde sententia Lutheri *Comm. ad Gen.
XLII. fol. 114.* *Resuscitati à Christo nihil potuerunt testari,
quam se dormivisse & decubuisse in lecto, & servatos esse in
sinu Abrahæ, ut nunc in sinu Christi servantur.* Eodem reci-
dunt, quæ habet *Museus, Disp. I. de Anim separ. habitâ Vic-
teb. An. 1661. §. 47.* quamvis ille etiamnum dubitari posse
asserat, annon aliquid de statu alterius vitæ retulerint re-
suscitati illi, eò quod ab autoritate negativa hæc in parte
non valeat consequentia. Quicquid hujus sit, nobis non
videtur probabile, eos aliquid retulisse, non ob adductam
à *M. Ant. de Dom.* rationem de diverso intelligendi mo-
do,

do, sed ob Pauli auctoritatem, qui id, quod in tertio Cœlo audiverat, vocat ἀρρητό ρήματα, ἃ σὺν ἐξέν ἀνθρώπων λαλήσαι z. ad Cor. XII, 4.

§. 43. Hinc merito inter nugas atq; aniles Monachorum fabulas reputamus putidissima Pontificiorum commenta, quæ de aliquibus referūt post mortem reverfis, & mirabilia multa de statu alterius vitæ renunciantibus. Est exemplum ejus generis ap. *Bapt. Fulgosum lib. I. factorum dictorumq; memorab. c. VI.* de Curina quodam, per errorem spirituum, judicii ministrorum ad tribunal rapto, cum illi alium, ejusdem nominis fabrum ferrarium accersere debuissent. Hinc Curinam istum, ait Fulgus, postea revixisse, narraſſeque quæ intereà viderit; fabrum autem illum ferrarium defunctum esse. Paria ex Gregorii Dialogis (quorum fidem & auctoritatem ostenderunt *Robertus Cocus in Censura sua p. 413. & seqq. & Rivertus Lib. IV. Crit. S. c. XXIX.* vapulantes ideo *Labbeo Notz. ad Bellarm. de script. Eccles.* licet dissimulet, quid hac de re sentiant *Possevinus in appar. & Sixtus senensis Bibl. S. lib. IV. p. m. 294.*) mutato vero Curinæ nomine in Stephani refert *Bellarminus apud Dorscheum, Theol. Zachar. Tom. I. c. VII. Sect. III. §. 102.* & ridicule addit: *Hac non fieri à spiritibus istis vero errore, sed ut per istum quasi errorem qui mortuus fuerat revivisceret & narraret viventibus tormenta & c.* Hæc ille. At hunc tormenta inferorum hominibus narrandi modum Deo displicere aperte testatur historia Epulonis (Luc. 16.) qui mortui in hunc finem resurrectionem petens repullam tulit, & ad verbum Dei in scriptis Prophetarum & Mosis remissus est, unde haurire tantum, quantum satis est, possint vivi. Regerit hic *Bisselius Jesuita Ex. empl. Trag. VII. pag. 199. non obtinuit istud Epulo dives, nec*

missus est Lazarus à mortuis ad vivos; non, quod missiones tales aut fieri non possent, aut non verè quandoq; realiterq; fierent; sed quod illis antiquæ legis temporibus aliter plerumq; divino consilio voluntariq; visum esset. Verum quis hic non videt desperatæ causæ frustraneum effugium? Si enim in N. T. hoc fieri potuit imò factum sæpius est, cur non itidem in Veteri? DEO, inquit, aliter visum. At unde hæc DEI voluntas probabitur in N. T. mutata? Nos certè tamdiu eadem credemus perstitisse, donec aliud nobis argumentis idoneis, & ex SS. literis desumptis ostensum fuerit. Sed hæc obiter.

§. 44. Revertimur ad rem ipsam, & quinam animarum talium separatarum status locusq; fuerit, inquirimus. Et sane si sententias omnes de animarum post mortem loco & receptaculo spectamus tot se sententiarum offerunt divortia, ut numerum etiam eorum inire sit admodum difficile. Occurrunt (1) illi qui cum Epicurorum grege unà cum corpore etiam animam interire statuunt. Neq; verò opinio, quantumvis adeò profana apud Gentiles solum (ut Aristoxenem Musicum cuius meminit Cicero *l. Tusculan.*) invaluit, sed & in ipsa Ecclesia Dei & Vet. & N. T. fautores reperit Ita Sadducæi à Christo propterea refutati Matth. XXII. Ita Thnetopsychitæ hæretici, orti Sec. post natum Christum VII. & ante hos Arabiani Sec. III. qui docuerunt τὰς ψυχὰς συνδραμεῖν μετὰ τοῦ σώματος καὶ ἀναβιώσκειν πάλιν αὐτῶν: Animas interire cum corporibus, & cum iisdem rursus vivificari. Videri de iis possunt Eusebius *lib. VI. cap. XXXI.* Augustinus *de hæresibus ad Quod vult Deum hæres. LXXXIII.* Damascenus *lib. de hæres.* Disputavit adversus eos Origenes eosque ad Palinodiam adegit teste Euseb. *l. d. c. XXXVI. & Niceph. lib. V. c. XXI.* Eandem quoque hæresin pro-

profiterentur theses editæ Cracoviæ A. superioris Sec. LXVIII. *Negamus* (dicitur ibi) *aliquam animam post mortem manere, sed illud dicimus excogitatum ab Anti-Christo, ad stabilendam suam culinam perfectum purgatorii & invocationem Sanctiorum.* Pudet equidem alioqui Photinianos aperte profiteri hanc sententiam (præsertim de animabus piorum salvandis) tantopere Christianis omnibus abominabilem suo merito, sed cum illi omni animæ post separationem à corpore motum omnem & sensum, intellectum, memoriam, aliasque animæ facultates negent, & præterea etiam dicta Scripturæ ejusmodi nobis objiciant, quæ corporis pariter & animæ interitum præ se ferre videntur, (quale est in primis illud Matth. X, 6.) eos etiam dici posse animæ immortalitatem negare censet *B. Hülsemannus in Exposit. Ms. art. de statu Anim. Separ. & Redunit.* Horum autem *ῥωσῆαι*, refutavit *B. Gerhardus L. de Morte §. 149. & seqq.* Nos hic id unum ex Hülsemanno, loco modo laudato, addimus: *In loco supra adducto Matthæ X, 6. τὸ ἀπολῦσθαι, non referendum esse ad τὸ εἶναι animam, sed ad τὸ εἶναι, quo pacto etiam Diaboli dicuntur perdi, quod certè non de eorum essentiali annihilatione, sed cruciatu saltem intelligendum esse cuiusvis facile patet. Vid. 2. Petr. 11, 1. 2. 3. 7. Apoc. XVII, 18. 19. Ep. Jud. v. 5. Jac. IV, 12. Matth. 25, 41.*

§. 45. Hæc de iis qui immortalitatem animæ negarunt atque adeò statuere hic cogerentur, nostros l. revera nō esse mortuos l. & animam & corpus una resuscitata fuisse. Notandum autem imputatam quibusdam hanc de mortalitate animæ sententiam præter verum quod l. cit. notavit *B. Hülsemann.* Ita *Origeni* hæc sententia, sed falso, tribuitur ideò, quia spiritibus corpora etiam finxit, quod ostendit *Eusebium Hist. Lib. VI. c. XXXVI.* Pari modo

Luciferianis affectum est, credidisse eos animam mortalem, quod dicerent eam ex transfusione generari. referent *Augustino de hares. c. LXXXI.*

§. 46. Credimus nos, SS. literarum secuti auctoritatem, animam post corpus superstitem degere, quod quidem, ipsum nobiscum plurimi & confessi sunt, & consentitur etiamnum, non magis tamen inter se cōcordes quam vel Philosophi vel horologia (ut ait Seneca,) ita quidam statuebant apud Veteres, animas post mortem circa corpus aliquandiu desiderare, & hospitium vetus, licet non inhabitare amplius, certe ægrè relinquere, atq; ita deinceps per morarum spatia in loca alia atque alia devehī atq; deportari, donec fixam & duraturam perpetuò sedem fortiantur. Et videntur ab hoc gentilium delirio (quod mortuos conclamandi apud eos ritum peperit) aliquid mutati otiosi quidam & male feriatī Monachi, qui animas defunctorum, circa corporum suorum sepulcra vagabundas atq; errantes populo simplici persuadere conati sunt. Et, quod mireris, sunt in hac sententia Jesuitæ *Covimbrienses*, qui *Disp. VI. de An. sep. Art. XI. statuunt: animas hominum post mortem ad tempus etiam in corporibus remanere, et si non informent, idq; non solum extraordinariâ Dei potentiâ in uno atq; altero exemplo fieri posse, sed semper & in omnium hominum morte naturaliter accidere.* quibus consentit *Gregor. de Valent. Exam. Myst. Calvin. lib. II. cap. VIII.* Verùm non fuisse tam propinquam corpori suo defunctorum nostrorum animam (si tamen secundum nonnullos Eutychem excipias) non solum ex V. T. sed & N. T. historiis patet, ubi subinde dicitur anima reverti (אנשׁ & ἐπιστῆ-Θει) & bene notat ad Luc. VIII, v. 55. Grotius: *Providè hoc (ἐπιστῆΘει) adjectis Lucas, ut obiter doceret, animum humanum*

non esse negon corporis, nec aliquid, quod cum corpore intere-
at, sed ἀνοτιστικόν, quod post exitum vite mortalis alibi
est, quàm ubi corpus. Id enim docet vox ἐπίσπειν.

§. 47. Consultò hîc prætermittimus de animarum
loco post mortem Gentilium vanissima somnia, quæ ex ip-
sis etiam saniores nonnulli risere. Quæ enim de campis
Elysiis, de inferni regiâ, cymba Charontis, Cerbero, Lethe
& Styge, apud Poëtas & inpr. Senecam in Tragœd. legun-
tur, ea recitasse est refutasse. Nec vacat Platoniorum de
communi ψυχοδοχείω sententiam excutere, in quod ille a-
nimas post mortem reduxit postliminid. Adstipulati illi
sunt Judæi dum simile aliquod Goph ^ἡ finxerunt ap. *Po-
cockium notis in Portam Mosis, R. Maim.* & præter eos Bra-
gmanes, quod videre est ap. *Palladium & Ambrosium de
Bragmanibus, quos edidit Bisseus pag. 22. 24. & 70.* denique
etiam novissimè sententiam hanc Platonis recoxit & in-
terpolavit *Sandius in tract. de Orig. Anima hum.* Nec proli-
xè immorabimur Pythagoræorum tantopere decantata
μετεψυχώσεις, quam tamen Philosopho illi injuriâ affingi
probare satagit *Morneus de verit. Relig. Christiana, c. XIV.*
Videri potest de Platonis sententia *Ursinus in tract. Germ.
vom Zustand der glaubigen Seelen/ Lib. III. c. V. & seqq.*
ubi ostendit quantum Platoni sit propinquus Origenes.
De Pythagoræorum verò opinione *idem l. c. c. IV. & πολυ-
μαθεύτος Spizelius, Fautor & Præceptor noster omni obser-
vantia cultu venerandus, in tract. suo de Re Liter. Sinensi-
um Sect. XIII.* ubi vanissimæ hujus opinionis apud varias
gentes originem & incrementa prolixè atque eruditè
deducit.

§. 48. Non majoris momenti sunt Turcorum hæc
de re placita, ridicula sane & vel pueris incredibilia, quæ
pro-

prolixè refert citatus modo *Pokockius l.c. cap. VII.* Judæos quod attinet, sunt illi admodum inter se discordes, quod videre est in *Buxtorffii Synag. Jud. c. XLIX. Apud Galatinum verò de Arcanis Cathol. Verit.* (& quem ille fidelissimè secutus est *Jos. de Voisen. in pug. fidei part. III. Dist. II. cap. IIX.*) communis Judæis quàm plurimis sententia dicitur fuisse, mortuos omnes descendisse, & etiamnum descendere in infernum, quem illi variè distinguunt, ibique aliquandiu moratos demum judicari an digni sint vita futuri seculi, an vero præcipitandi in תחתון לשון seu infernum inferiorem & damnatorum receptaculum.

§. 49. Fuerunt inter Christianos omni penè ævo, qui simile aliquid statuerunt, si non per omnia, saltem quoad plura sententiæ ejus capita. Referemus nos huc illos omnes, qui animas quascunq; ante diem extremum non videre Deum, sed asservari in custodia quasi aut certe loco, qui distinctus sit à cœlo beatorum, ibiq; quiescere otiosè & resurrectionem corporum suorum, atq; cum iisdem reduntionem expectare asserunt. Et si enim horum quidam, quos mox nominabimus, *ψυχοδοχείον* illud Paradisum, alii sinum Abrahæ, alii (*cit. Comar. loco saepe cit. pag. 180.*) locum refrigerii, alii aliter appellent, omnes tamen eò tendunt, ut locum istum non gaudii æterni capacem, sed talem asserant, qui custodiæ potiùs, quam cœnaculi nuptialis similis sit. Videri possunt quos allegavit ibi *Comarinus & Montacutius Orig. Eccles. Tom. I. part. II. p. 417. & seqq.* Quàm autem maturè hæc opinio invaluerit & quos habuerit assertores per Secula invicem succedentia patet ex *Sixto Senensi Lib. VI. Bibl. S. Annot. CCC XLV. p. m. 714.* ubi eos allegat, qui sententiæ huic fuere addicti. Adducit autem hos secundum temporum seriem locatos:

105: *Jacobum Apostolum in Liturg. div. Sacrificii, Irenaeum, Justinum Martyrem, Tertullianum, Clementem Rom. Origenem, Lactantium, Victorinum Martyr. Pitabionensem, Prudentium, Ambrosium, Chrysostomum, Aut. Oper. Imperf. in Matth. Augustinum, Theodoretum, Aretam Casarea Episcopum, Oecumenium, Theophylactum, Euthymium Zigabenum, & deniq; Johannem XXI. Pont. Rom. Audacius loquuntur Remonstrantes, qui huic sententiae omnes ante Annum Christi CD. Patres assensum praebuisse scribunt. Apol. c. xix. Addi potest supra citatis à Sixto Senensi autoribus etiam Hieronymus in cap. IX. Zachariae, & Epist. III. ad Heliodor. de morte Nepotiani cit. Montacut. Orig. Eccles. p. 11. p. 418. Videri etiam possunt Antiquitt. Eccles. Exc. Dn. D. Praesidis passim & imprimis Sec. II. Art. V. §. 10. Sec. III. Art. I. §. 38. Art. V. §. 13. & Art. VII. §. 71. Ursinus vom Zustand der gläubigen Seelen x. lib. 2. p. 92. 93.*

§. 50. *Damnata est haec sententia in Anabaptistis, & dudum in Fratricellis, quorum autor Hermannus quidam Italus, jussu Bonifacii VIII. Ferrariae exhumatus fuit & crematus, teste Osiandro Cent. XIII. Lib. IV. cap. IX. Sentiant quoque non absimiles Photinianorum nonnulli; & non longe inde abeunt Graeci, qui, etsi purgatorium negent, pro defunctis tamen intercedunt, ut tolerabilior rem nanciscantur locum, teste Kromajero Hist. Eccl. Cent. V. pag. 177. quamvis Leo Allatius peculiari tractatu edito hanc assertionem ad Purgatorium trahat, refutatus propterea ab Excell. Dn. D. Veilio in Defens. Exerc. Hist. Theolog. de Ecclesia Graecan. hodierna Art. V. de Purgat. pag. 161. & seq. Novissimè deniq; prodiit Anonymus Scriptor. Seria Disquisitionis de statu, loco & vita Animarum separatarum, qui ex his omnibus, quod visum est sibi idoneum, decer-*

F

psit

psit & sententiam de *ψυχωνομια* variè in crustavit & perpolivit. Sed cum huic homini sufficientissimè responsum sit ab *Excell. Dn. Præside in tract. sapius allegato*, nos hïc post Homerum Iliada non scribemus.

§ 51. Quod ad Patres attinet, quorum supra ex Sixto Senensi & aliis mentionem fecimus, quiq; pro hac sententia forte etiam ab aliis adducuntur, notamus paucis: (singula enim eorum loca adducere atque examinare nimis prolixum foret) quædam eorum, quæ citantur, scripta, ut primū illud Jacobi Apostoli, esse supposititia; quædam verò loca ambigua & talia, ut commodè adhuc & orthodoxè exponi possint, quædam etiam talia, ut conjectando qs. non statuendo aut definiendo rem proponant, adeoque sententiam contrariam & veram non excludant. Orthodoxam verò sententiam præter modo laudatum Dn. Præsidem egregiè quoque defendit *Musa-us in citata aliquoties Disput. de statu Anima Separ.*

§ 52. Mentionem injecimus etiam supra Johannis XXII. Pont. Rom. cui hanc sententiam tribuunt Guilelmus Occam. & Hadrianus VI. Papa (teste Sixto Senensi l.c.) & *Funcius in Chronol. sua ad A.C. 1332*. Verùm hoc à Pontifice suo amoliri conantur idem Sixtus Senensis paulò post loc. cit. & *Sanderus de Visibili Monarchia Ecclesie Lib. VII. p. m. 304*. Et ille quidem hoc apud probatos Scriptores non esse undequaq; certum ait; Occamum infentum huic Pontifici & Ludovici Imperatoris partibus additum testem esse suspectum, & ob id in Conc. Trid. quantum ad hoc reprobatum. Verum Resp. Si damnatus est quantum ad hoc Occamus, damnandus etiam cum eo fuerit Adrianus VI. Pontif. quem ipse Sixtus Occamo facit *ὁ μὲν φρον.* Conciliet sane inter se Sixtus Sen. Cadmæos
fra-

fratres, Adrianum & quem pro contraria parte adducit, Bened. XI. utrumq; Pontificem & scil. infallibilem. Alter utrum sane necesse erit hic dormitasse. Sanderus ita eum excusat, ut dicat paratum fuisse audire partem alteram, item revocasse etiam, quæ dixerit contra fidem, verum quomodo horum utrumque conciliari possit cum Papæ infallibili in controversiis fidei autoritate, ipse viderit Sanderus. Addit porro habuisse eum hanc sententiam communem cum multis Patribus, qui propterea hæreseos non accusentur. Sed respondemus nos, nostrum facientes illud Cypriani ad Iubajanum, quod citat *Excell. Dn. Pras. Antiquit. Eccl. Sec. II. art. V. §. 10. Quæ in illis fuerunt stipula, mysterio nondum satis dilucidato, ea in aliis posse fieri hæresin, post revelationem veritatis factam.* Abunde enim contradixerunt Johanni *ὀρθόδοξοι* sui, & in his Benedictus, ipsius successor, cujus decretum verbotenus ex Alfonso de Castro recitat Sanderus. Denique ipsa Sanderi inconstans & titubans de hæc re oratio bonitatem causæ, quam defendit, satis clarè ostendit.

§. 33. Hi itaq; quos enumeravimus, omnes, animas nostrorum locarent in inferno, vel alio, quem sibi fingunt loco, inter cælum beatorum & infernum medio. Sed cum locus ille, ut quidem ab iis describitur, merum sit rationis figmentum, hæc quoq; sententia ad decidendam quæstionem propositam nulli erit usui.

§. 34. Examinandi nobis nunc veniunt Pontificiorum Theologi, & ipsi inter se non satis concordēs, quânam in classe, quas in inferno diversas faciunt, collocandæ sint nostrorum animæ: Cum autem tres sint præter damnationis locum inferni apud Pontificios classes, Limbus nempe Infantum, Patrum, & Purgatorium, de primo

quidem, Limbo Infantum, res clara est, quod vel ipsorum confessione nostrorum animæ eò non fuerint delatæ. De Limbo Patrum forte assererent nonnulli, fuisse inibi eorum animas, qui ante Christum resuscitati fuere; sed cum locus ille idoneo Scripturæ testimonio non possit probari, eadem facilitate, quâ asseritur, rejicitur. Quin Limbum Patrum ex ipsius Alfonso à Castro verbis egregiè evertit. *B. Dn. D. Dorscheus Theol. Zach. part. 1. cap. VI. §. 74.*

§. 55. Major Theologorum Pontificiorum pars eadem locat in Purgatorio, eo scil. loco, unde animæ frequentissimè emigrare solcant & ad cœlestem patriam transferri, proinde neq; incredibile esse, quasdam etiam in hanc vitam indidem revocatas esse. Non est nunc nostri instituti totam de Purgatorio doctrinam refellere, aut omnia, quæ pro ea adducuntur, argumenta ad examen revocare; præstitit id dudum *Meisnerus in tract. de fictitio Pontif. Purg.* Sufficiet hîc ostendisse, quàm nullo nitatur fundamento eorum argumentum, quod ex his ipsis resuscitatorum historiis pro Purgatorio eruere conantur. Præterquam enim quod de eodem ex ipsismet quidam dubitant, ut *Peltanus*, quidam etiam, ut *Bellarmin. de Purg. l. II. c. VIII.* iis animabus alium quendam locum eumq; optimum, qualis non est cruciabile illud purgatorium, assignant, nec per ipsorum hypothesen satis certò asseri potest, hosce omnes ingressos esse in purgatorium. Multi enim ex iis valde fuerunt Sancti, quod negari non potest v.g. de *Tabitha & Lazaro*, Christo tantopere dilecto. Jam autem secundum ipsorummet sententiam, qui sunt perfecti perfectione in viatorem cadente, à purgatorio immunes sunt. Taceo hîc quod Pontificii statuunt resuscitados fuisse aliquos, quorum animæ in inferno fuerunt.

Nota

Nota est fabula de Trajano ex inferis liberato à Gregorio M. item de Monacho, quem ob tres solum aureos, quos præter jus possiderat idem Gregorius in articulo etiam, mortis ab excommunicatione absolvere non voluerit, cujus tamen sententiæ postea poenituisse ajunt Gregorium, ita ut hominem post dies xxx. liberaverit ex inferno. Est & alia hujus farinae historia apud *Stengelium, Jesuitam in l. de Judic. Part. homini post mort. impendente c. VI.* ubi ait, damnari tales ad infernum à Deo sub tali conditione, donec hic vel ille *Sanctus pro te oret &c.* Adeò etiam ipsi Deo reservationes mentales inesse probare satagunt Jesuitæ.

§. 56. Super sunt duæ adhuc Theologorum sententiæ de Animarum istarum loco, quarum altera statuit, fuisse eas in cœlo Beatorum, altera easdem collocat in loco tertio, qui neq; cœlum fuerit neq; infernus, sed peculiaris & ab utroq; horum distinctus locus, nullarumque præterquam talium animarum capax Non caret utraque sententia nec suis difficultatibus, neque rationibus ad speciem firmis. Prior sententia placet *Comarino in Diss. saepe citatâ;* posterior *Bellarmino & Stengelio, ll. cc. & ex nostris Meißnero de purgat. Gerhard. L. de Morte, aliis.*

§. 57. Impugnat horum sententiam *Comarinus*, eamque repudiat, eò quod, ut ipse ait, *nova sit & apud priscos Ecclesia Doctores inaudita;* deinde quod sit etiam *contraria Scripturæ & Antiquitati orthodoxæ,* deniq; etiam *favet Pontificiorum Purgatorio.* Sed forlasse difficultates hæc utcunque sunt superabiles. Novam enim planè hanc sententiam vix quispiam dixerit, qui Veterum ea de re scripta evolverit. Sane cum Augustinus, vel quisquis autor est librorum de mirabil. Script. animas illas in cœlo fuisse, certò statuere non velit, in inferno autem non fuisse, certò credat, necessum est & illi tertium ejusmodi locum

dispensationis, ut eum vocat Comarinus, non plane visum fuisse incredibilem. Deinde quod ille scribit Patrum ante Gregorium neminem, alium præter cælum & infernum animarum locum novisse, id vix probari poterit per ea, quæ adduximus superius ex Sixto Sen. & aliis Patrum antiquiorum locis.

§. 58. Et sane ponamus Patres non iniecisse ullam de loco ejuscemodi tertio mentionem, quemadmodum & Scriptura ipsa mentionē de eo nullam habet, inde nō statim sequetur, hanc de loco tertio sententiam ipsis contrariam esse, cum & Patres & Scriptura S. de receptaculis animarum ordinariis, hi autem de extraordinario loquantur. Unde & illud patet, ineptè hinc Pontificios pro suo Purgatorio concludere, quod ipsi omnium animarum, nondum planè purgatarum, receptaculum faciunt ordinarium. Nec sequitur: Concedunt nostrates locum tertium extra cælum & infernum, ergo Purgatorium. Quid enim est à genere ad speciem concludere affirmativè & definitè, si hoc non est.

§. 59. Vicissim tamen & Comarini sententia non paucis nec invalidis urgeri potest objectionibus. Probat is eam eo solo, quod adduximus, fundamento, nempe ex dualitate locorum, quæ in Scriptura & Antiquitate orthodoxa memorantur; sed quid ad hæc regeri possit, ex iis, quæ superiori thesi diximus non est obscurum. Objiciunt præter hæc alii (i.) incongruum esse & à divina justitia alienum, eos quos semel æternæ beatitudinis fecerit participes in hanc miseriarum vallem reducere. Sed Resp. potest hoc non videri injustum, sed beneficii potius ingentis loco ducendum, quippe quod ap. illos homines ingens vitæ alterius desiderium excitaverit. Neque amissam ab illis felici-

felicitatem sempiternam sine Ipe recuperandi, sed ad tempus saltem sepositam, cæq; in re pro absolutissimo suo imperio Deum nihil in hæc animas statuisse æquo gravius. Regeritur (2.) comprehensorem non posse esse viatorem, nec dari ut ex inferno, ita ex cælo reditum, innuente id etiam Abrahamo Luc. XVI, 26. Verùm & hic nodus solvitur distinctione sæpius allata inter id quod fit ordinariè & extra aut præter consuetum ordinem liberimâ DEI dispositione. Quod ad dictum allegatum Luc. XVI. attinet *χάσμα* illud *μέγα* non cælum inter terramque, sed infernum inter & cælum *πυρρὰ χθίνα*, indeque iter in cælum & via verba impossibile dicitur; ut tacemus scopum finemque huiusmodi ex cælo reditus esse diversissimum, & præterea Theologiam parabolicam non esse argumentivam, si tamen parabola solum est, quæ ibi de Lazaro & Epulone traditur.

§. 60. Restat præter ea, quæ adducta sunt, aliud & difficilius, sed intactum Comarino: cum enim certum sit animas horum defunctorum non fuisse à peccati labe immunes, (alioqui necessum esset, eas aut solo corporum contactu rursus pollutas, aut homines istos per reliquum vitæ, quod exegerunt, tempus impeccabiles atq; adeò immortales fuisse) quomodo illæ cælum beatorum, civitatem DEI sanctam ingredi, aut in eadem commorari potuerint, cum, teste Joh. in Apoc. XXI. 27. illuc non intratum sit profanum aut impurum. Est hic nodus, cui solvendo non facile par fuerit quisquam. Interim faciet huc fortè, quod suppeditat *B. Dn. D. Dannhæverus*, Pauli exemplum, qui & ipse, raptus licet in tertium cælum, peccato postea non caruit, quod ipse testatur, Rom. VII. Imò si possibile fuit Moysen, in corpore

adhuc mortali, peccaminolom & ipsum DEI presentia-
frui intimâ & *συναγωγὴ* *συνα* cum eo colloqui, forte non
impossibile etiam duxerit aliquis animas hæc Sanctas
in conspectum Dei admissas fuisse saltim ad tempus.

§. 61. Fortasse autem duæ hæc sententiæ componi &
sine arbitris cõciliari possunt hoc modo, ut distinguamus
inter locum & statum animarum talium, concedamusque
animas hæc in cœlo quidem fuisse, non tamen eodem,
quo animæ cereræ beatæ, statu. Ita in cœlo fuisse Paulum
supra adducto loco (2. ad Cor. XII.) imò ipsum quoq; dia-
bolum, diverso licet & sine & modo (Luc. X. 18.) ex sacris
constat. Sed nos eò non progrediemur, ut controver-
siam tantoperè vexatam certò definire atque dirimere
audeamus. Liceat nobis hic ἐπιπέσει cum B. Dn. D. *Dann-
haverro Hodosoph. phenom. XII. p. 1432.* Quod enim sum-
mus Magister nescire nos voluit, illud nescire velle eru-
dita est ignorantia. Sufficiat nobis ostendisse nullum
omniò in hac re, quamcunque denique sententiam se-
quamur, Pontificiorum vanissimis de purgatorio com-
mentis præsidium esse; firmoque etiamnum stare talo,
quod ait *Augustinus Serm. de tempore CCXXXII: Nemo se
decipiat fratres: Duo enim loca sunt, & tertium non est ul-
lus: (scilicet ordinariè) qui cum Christo regnare non me-
ruerit, (hoc est obtinuerit) cum Diabolo absque dubitatio-
ne ulla peribit.* Atque hæc sunt, quæ de materia pro-
posita differere in animo fuit, si quæ hic *περὸ μακρῶν*
obreperint, eorum ab æquo Lectore veniam fa-
cile, spero, materiæ impetrabit gravitas
& difficultas.

SOLI DEO GLORIA.

Strassburg, Diss., 1672

X26 77019

1077

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8
Centimetres

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

38.

V. J. C.
THEOLOGICA

DE
MOR.

IS,

Gustav Ranke
2.11.1890.

A M,
RANTE GRATIA,
SIDE

T. THEOL. h. t. DECANO,
E REVERENDO
EXCELLENTISSIMO,

THASARE
ELIO,

amigeratissimo, Summi
& Collegii Wilhel-
gravissimo &c.

ptore & Promotore suo
tu suscipiendo, de venerando &c.
ERUDITORUM EXAMINI
jicit

Anno 1672.
inckler / Noribergensis.
& R.

Q. C.
TORATI,
INIS WELPERI.

